

רשות ניירות ערך

הוראה לבעלי רישיון בקשר למתן שירותים תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים

הוראה לפי סעיף 28(ב) לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה – 1995

דברי הסבר

חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הייעוץ") נחקק בשנת 1995, ועוצב באופן התואם מתן שירותי ייעוץ השקעות, שיווק השקעות וניהול תיקי השקעות ללקוח בשיטה המסורתית, תוך קיום אינטראקציה בין אישית ובלתי אמצעית בין בעל הרישיון לבין הלקוח.

המטרה העומדת ביסוד הוראה זו היא התאמת אופן יישומן של הוראות החוק מקום בו מתן השירותים נעשה תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים, על מנת להקל על פעילות זו תוך הבטחת שמירה על טובת הלקוחות. ההוראה באה להבטיח כי הלקוח מודע להבדלים הנעוצים בקבלת השירותים בדרך זו לעומת קבלתם בשיטה המסורתית (למשל - על ידי כך שהלקוח יקבל את ההסברים הנדרשים, כגון בדבר מהות השירות והתשלום עבורו, בצורה פשוטה ומובנת), וכי יעילות המערכת ואיכותה אכן מספיקות כדי להחליף את המפגש האישי עם בעל הרישיון וכדי לשמש כלי לקבלת החלטות השקעה.

מתן שירותים תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים, הוא נקודת הממשק שבין טכנולוגיות מתקדמות ובין עולם הפיננסים. פרסום ההוראה נועד ליתן מענה לגורמים שונים המעניקים שירותים על פי החוק, והמעוניינים לאמץ חידושים טכנולוגיים לצורך שכלול, שיפור והוזלת השירותים, על רקע נגישותו הגבוהה של הציבור לרשת האינטרנט, עם השימוש הנרחב שנעשה בה כאמצעי למתן שירותים שונים.

מתן שירותים לפי החוק תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים מהווה, בין היתר, דרך להנגשת השירותים לציבור רחב של לקוחות, גם כאלה שביכולתם להשקיע סכומי כסף קטנים יחסית, שכיום מתקשים לקבלם לנוכח שיקולי כדאיות כלכלית של בעלי הרישיון.

השימוש באמצעים טכנולוגיים לצורך מתן שירותים נוגע הן לתהליך ההתקשרות של בעל הרישיון עם הלקוח והן למתן השירותים עצמם. כך למשל יכול בעל רישיון לעשות שימוש באמצעים טכנולוגיים הן בתהליך בירור הצרכים שנערך ללקוח, הן בתהליכים של הפקת המלצות השקעה ככל שמדובר במתן שירותי ייעוץ השקעות ושיווק השקעות ובאלו של קבלת החלטות השקעה - במתן שירותי ניהול תיקים.

ההנחה היא כי מתן השירותים באמצעים טכנולוגיים יתקיים בצד מתן השירותים בשיטה המסורתית, כאשר יהיו מי שיעדיפו התייעצות עם אדם מומחה על פני מכונה ויש שיעדיפו את ההיפך. מה שחשוב הוא שההבדלים, לרבות המגבלות הגלומות בשירות הממוחשב, יהיו ברורים ללקוח, ושתקבל על ידו החלטה מושכלת באיזה סוג שירות הוא מעדיף להשתמש.

ההוראה מתייחסת לשלושת השלבים העיקריים שמתקיימים בתהליך מתן השירותים :

1. **בירור הצרכים וההתקשרות בהסכם** – ביצוע התהליך באופן מקוון, ללא מפגש פנים אל פנים וללא אינטראקציה מלאה בין גורם אנושי שהוא בעל רישיון ובין הלקוח.
2. **קביעת מדיניות השקעה ורמת הסיכון של הלקוח** – עיבוד הנתונים שהתקבלו מהלקוח ואשר תוצאתו קביעת רמת סיכון ומדיניות השקעה, באמצעות יישום אלגוריתמי.
3. **מתן השירות השוטף** – הפקת המלצות השקעה ומסירתן ללקוח (בייעוץ השקעות ובשיווק השקעות) וקבלת החלטות השקעה (במסגרת ניהול תיקים) תוך שימוש ביישום אלגוריתמי. וכן קיום הקשר השוטף במתן השירות ככל שנדרש על פי החוק, באופן מקוון.

מבנה ההוראה מודולרי ומאפשר לבעל הרישיון לבצע, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים, כל אחד מהשלבים הנ"ל בפני עצמו או את השירות במלואו. כך לדוגמה יוכל בעל רישיון לבחור לפעול באמצעים ממוחשבים בשלבים השני והשלישי בלבד, כאשר את שלב ההתקשרות ובירור הצרכים יבצע בשיטה הרגילה ובמפגש פנים אל פנים ואז יחולו הפרקים הרלוונטיים בהוראה לשלבים אלו.

בעל רישיון העושה שימוש באמצעים טכנולוגיים נדרש על פי ההוראה להכיר ולהבין את האלגוריתם המשמש אותו במתן השירותים. דרישה זו באה לבטא את הגישה שהשימוש באמצעי הטכנולוגי אינו שולל את הצורך מבעל הרישיון להפעיל שיקול דעת מקצועי ולקחת עליו אחריות. הדרישה משמעותית במיוחד בשלבים השני והשלישי של מתן השירותים שבהם השימוש באמצעי הטכנולוגי נעשה גם לצורך קבלת החלטות. הכרת והבנת האמצעי הטכנולוגי בו עושה שימוש בעל הרישיון נדרשת כבר בשלב של קבלת ההחלטה של בעל הרישיון לעשות בו שימוש, לרכוש אותו או לפתח אותו, וכן בעת שבעל הרישיון עושה בו שימוש במהלך מתן השירות ללקוח והיא רלוונטית גם לשלב של מתן ההסבר ללקוח על השימוש באמצעי הטכנולוגי. היקף ועומק ההבנה תלויים גם בשלב שבו מדובר. ככל שמדובר בשלב של בחירת האמצעי הטכנולוגי, מידת ההבנה וההכרה שלו מותאמות להשגת המטרה של בחירת אמצעי טכנולוגי נאות אשר לא יגרום לפגיעה בלקוחות בעל הרישיון וכזה שהפעילות באמצעותו תעלה בקנה אחד עם חובות בעל הרישיון על פי החוק. לצורך זה הוטלה אף חובה למנות בעל רישיון ממונה שיהיה מעורב בבחירת האלגוריתם ולכן גם בעל הבנה עמוקה יותר של האלגוריתם. בנוסף כוללת ההוראה דרישה להסבר של המתודולוגיה ללקוח וגם לשם כך נדרשים כל בעלי הרישיון המעורבים במתן השירות להכיר ולהבין את המתודולוגיה ברמה המותאמת לשלב במתן השירות שבו הם מעורבים, שאינה נדרשת להיות רמת ההבנה המוגברת של בעל הרישיון הממונה.

בעניין ההסבר ללקוח יובהר כי הדרישה על פי ההוראה אינה כוללת חשיפת סודות מסחריים. מדובר בהסבר עקרוני המתמקד לדוגמה בעובדה שהאלגוריתם מעבד את המידע וקובע את מדיניות ההשקעה המתאימה לנוכח התשובות שענה הלקוח ומכאן החשיבות הגדולה למתן מענה מושכל ורציני של הלקוח לשאלות, בסוגי הנכסים עליהם עשוי האלגוריתם להמליץ וכן בהבדל בין קיום התהליך באמצעות גורם אנושי לעומת אלגוריתם ממוחשב וכיוצא בזה.

מתן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי הוא ביסודו ועל פי הגדרתו אוטומטי ואינו כולל מעורבות של גורם אנושי. יחד עם זאת, כוללת ההוראה מצבים מיוחדים בהם האינטראקציה עם גורם אנושי מתחייבת: קיימת דרישה כללית וגמישה יחסית בעניין זה, שהיא בעיקרה מתן מענה

לפניית לקוח המבקש זאת. כמו כן קיימות דרישות הנוגעות לתרחישים מיוחדים, בהם האינטראקציה עם הגורם האנושי היא תנאי להשלמת התהליך. לפי הדרישה הכללית על בעל הרישיון להעמיד לרשות לקוחותיו באופן ובהיקף זמן סבירים, בשעות שיקבע מראש, שירות סיוע של גורם אנושי מקצועי שייתן ללקוח תמיכה טכנית על פי דרישת הלקוח, וכן שירות סיוע מקצועי של בעל רישיון, כדי להבטיח את מילוי חובות בעל הרישיון כלפי הלקוח על פי הדין, כגון מתן הסברים לפי בקשת לקוח המתקשה בהבנת השאלה. בנוסף לכך, במקרים מסוימים המנויים בהוראה נדרש בעל הרישיון ליזום קשר בין הלקוח ובין גורם אנושי בעל רישיון כתנאי להשלמת התהליך, כמו למשל במקרה בו תשובות הלקוח לשאלות עליהן הוא נדרש לתת מענה סותרות את עצמן, והסתירות אינן מתיישבות על אף ניסיונות המערכת ליישבן מול הלקוח ללא מעורבות של גורם אנושי. או כאשר הלקוח מעוניין במדיניות השקעה שונה מזו שנבחרה לו על ידי המערכת. בצמתים אלו התקשורת מול גורם אנושי, בעל רישיון, חיונית למזעור סיכונים והבטחת תיאום הציפיות בין הצדדים, מקום בו מוצו האפשרויות להתמודד עם הסיטואציה בדרך מקוונת. בעניין זה נציין כי אין מניעה שהאינטראקציה **מול הגורם האנושי** (ולא מול האמצעי הטכנולוגי) תבוצע באופן מקוון, כגון בצי'ט.

יצוין כי ככל שישתבר לבעל הרישיון במהלך מתן השירות ומהתנהלות הלקוח לו ניתנים השירותים כי הלקוח אינו מבין את מהותו, או כי תיאום הציפיות בין הצדדים איננו מתקיים, עליו לבחון את התאמת מתן השירותים תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים ללקוח זה. כך לדוגמה כאשר ניתנים ללקוח שירותי ייעוץ השקעות תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים רק בשלבים הראשון והשני (השלב של חתימת ההסכם ובירור הצרכים והשלב של קביעת מדיניות ההשקעה) ובמהלך מתן הייעוץ השוטף מסתבר לבעל הרישיון כי מדיניות ההשקעה שנבחרה ללקוח על ידי האלגוריתם אינה מתאימה ללקוח, עליו לדאוג לכך שהלקוח יערוך תהליך חדש ואם מסתבר כי עדיין אין התאמה, להסביר ללקוח כי הוא אינו מתאים למתן השירותים בדרך זו.

בעניין אחריות בעל הרישיון לנזק שנגרם ללקוח בתהליך של מתן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי שהוא תהליך הכרוך בסיכונים טכנולוגיים המתווספים על הסיכונים הקיימים במתן השירותים בשיטה המסורתית, כאשר השליטה על התהליך היא בעיקרה בידי בעל הרישיון שצריך לנהל את סיכוניו תוך לקיחת אחריות על התהליך, נקבע בהוראה כי בעל הרישיון אחראי כלפי הלקוח לנזק שנגרם לו עקב השימוש באמצעי הטכנולוגי, באופן שבעל הרישיון לא יהיה זכאי לשלוח את הלקוח לתבוע את נזקו מצד ג' המעורב באספקת השירות.

ככל שמדובר בניהול תיקים תוך שימוש ביישום אלגוריתמי על ידי תאגיד מורשה שהוא תאגיד קשור לתאגיד בנקאי, מטילה ההוראה מגבלה על סוגי הנכסים שייכללו בתיק המנוהל באופן זה - הותר לתאגיד המורשה לנהל תיק באופן האמור, בכפוף לכך שהתיק המנוהל יכלול רק יחידות של קרנות נאמנות, לרבות קרנות חוץ שניתן היתר הרשות להצעתן לציבור בישראל, תעודות סל, פיקדונות ומזומנים. זאת מאחר שניהול תיקים באמצעות יישום אלגוריתמי יותר משהוא בגדר שירות הוא מעין מוצר מדף השקול לקרנות נאמנות, אשר נאסר על התאגידים הבנקאיים לנהל במסגרת רפורמת בכר. המעבר למתן השירות באופן מקוון יביא להנגשתו לציבור הרבה יותר גדול, ואף זה מאפיין המדמה אותו יותר לקרן נאמנות. האיסור על עיסוק בניהול קרנות, שנקבע במסגרת

רפורמת בכר, נועד בין היתר גם לעודד תחרות בין המוצרים והשירותים הבנקאיים לבין מוצרי יצרנים פיננסיים אחרים בתחום ניהול הכספים.

ההוראה מסדירה באופן נפרד גם שירות ייעוץ למסחר עצמאי¹ במסגרתו ניתנות המלצות השקעה שוטפות בניירות ערך ובנכסים פיננסיים וזאת באמצעות הודעות במדיה דיגיטלית (מסרון, דוא"ל וכד'). המלצות אלו מותאמות לצרכי הלקוח שבעל הרישיון מחויב לברר בהתאם לסעיף 12 לחוק הייעוץ ולהוראה לבעלי רישיון בקשר לבידור צרכיו והנחיותיו של הלקוח (נוסח חדש- 2021) (להלן: **"הוראת בידור צרכים"**) אך השירות אינו כולל בחינה של יישום ההמלצות על ידי הלקוח, וההשלכות הנובעות מיישומן או אי יישומן על צרכי הלקוח. שירות זה מאופיין ככלל במתן המלצות השקעה בתדירות גבוהה יותר מהמקובל בייעוץ מסורתי, ללקוח אשר מבצע את פעולות ההשקעה באופן עצמאי ומבלי שפעולותיו ותיק ההשקעות שלו נבחנים על ידי בעל הרישיון. השירות מתאים ללקוחות בעלי הבנה פיננסית וניסיון בפעילות מסחר בשוק ההון, המאפשרים להם להפעיל שיקול דעת ביישום המלצות השקעה ומתוך הבנה שהמלצות ההשקעה שניתנות להם אינן מתחשבות בישומן או אי יישומן של ההמלצות על ידם וללא מעקב אחר הרכב תיק ההשקעות שלהם בפועל.

בהתאם להוראה, רשאי בעל הרישיון לקיים אינטראקציה עם הלקוח אך ככל שמדובר בהמלצות ההשקעה שיניתנו ללקוח, האינטראקציה מוגבלת רק להבהרות טכניות. כך לדוגמה בעל רישיון רשאי לתת במענה לבקשת לקוח הבהרות לגבי מחיר / שם הנכס הפיננסי / שם נייר ערך / תאריך ושעה ו/או טעויות שנבעו מכך, ובלבד שימנע מקיום אינטראקציה הנוגעת לתוכן ההמלצות או כזו היוצרת מצג של ייעוץ תוך מודעות ליישום ההמלצות ולפעילות ההשקעתית השוטפת של הלקוח. מתן המלצות ההשקעה במהלך שירות למסחר עצמאי ייעשה באופן מקוון בלבד אשר ניתן לאחזור והדבר יהווה רישום פעולות ייעוץ כנדרש בהתאם לתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (רישום עסקאות ורישום פעולות ייעוץ), התשס"ח-2007.

עוד נקבע בהוראה כי בעל הרישיון המספק שירות למסחר עצמאי נדרש להציג ללקוח את כל תוצאות המלצות ההשקעה שקיבל בצורה הוגנת ושאינה מטעה. זאת במטרה לתת ללקוח אמצעי בקרה שיסייע לו לבחון את יעילות השירות שמקבל מבעל הרישיון והתאמתו לצרכיו. המידע כאמור יוצג ללקוח באופן שבו הנתונים יהיו נגישים ללקוח בכל עת ויאפשרו לו לבחון בדיעבד את תוצאות ההמלצות. כך למשל, ניתן לשלוח ללקוח דוחות עיתיים באופן אקטיבי ובתדירות גבוהה אשר יכילו את המידע הרלוונטי והמותאם להמלצות שקיבל הלקוח המסוים. לחלופין, ניתן להציג באזור אישי של הלקוח באתר בעל הרישיון, באמצעות גרף או בדרך אחרת את פרטי הנכס, ההמלצות שניתנו לגביו ומועדן, השינוי שחל במחירו במשך זמן סביר שקדם למועד מתן ההמלצות, מחיר הנכס במועד מתן ההמלצות ומחירו לאחר זמן סביר ממועד מתן ההמלצה וכל עוד ההמלצה תקפה, תוך

¹ תחילתו של התיקון להוראה בעניין זה, למעט סעיף 30 להוראה, מיום 21 באוגוסט 2023, מועד פרסום הודעה ברשומות בדבר פרסום התיקון להוראה באתר הרשות. מועד תחילתו של סעיף 30 להוראה הוא 24 חודשים ממועד תחילת התיקון להוראה כאמור. מועד התחילה של תיקון זה על בעל רישיון שנתן שירותי איתותים בהתאם לקבוע בהוראה טרם תיקון זה, בחלוף שישה חודשים ממועד תחילת התיקון כאמור.

התייחסות לתוצאות ההמלצות שנתן בעל הרישיון ללקוח זה לאורך מתן השירות. גם בעניין פרסום השירות, קובעת ההוראה כי על בעל הרישיון להבטיח כי פרסומים על אודות השירות, מטעמו באופן ישיר או עקיף, לא יכללו מצג העלול להטעות ביחס למאפייני השירות.

ההוראה אוסרת על בעל רישיון ליתן שירות למסחר עצמאי כאשר בעל הרישיון מצוי בניגוד עניינים בינו לבין הלקוח. ואולם תאגיד בנקאי אשר יישם מנגנונים שימנעו זליגה של נתונים המייצרים ניגודי עניינים יהא רשאי ליתן שירות ייעוץ למסחר עצמאי לגבי נייר ערך שיש לו לגביו ניגודי עניינים ובלבד שלא מדובר בניירות ערך שהוציא הבנק. מנגנונים כאמור יכולים להיות למשל בדרך של חסימת הזנת מידע באמצעי הטכנולוגי המשמש את השירות על נתונים המייצרים ניגודי עניינים לתאגיד הבנקאי או בדרך של הפרדה מבנית מפוקחת היוצרת "חומות סיניות" בין הגורמים העוסקים במתן שירות ייעוץ למסחר עצמאי לבין הגורמים החשופים לפעילות ההשקעות המבוצעת על ידי התאגיד הבנקאי.

במטרה לאפשר שימוש נוח ויעיל עבור הלקוח בשירות ייעוץ למסחר עצמאי, רשאי בעל הרישיון לכלול בו אפשרות גישה לביצוע הפעולות המומלצות על ידי בעל הרישיון, זאת בכפוף להטמעה של מנגנוני אבטחה למניעת טעויות בעת קבלת החלטת הלקוח לביצוע העסקה ובכפוף להצגת יותר מנותן שירותי ביצוע עסקאות אחד. על מנת להתמודד עם החשש מטעויות הנובעות מכך שהלקוח יאשר פעולות שהוא לא התכוון אליהן נקבע בהוראה כי בעל הרישיון נדרש ליישם מנגנונים שיבטיחו כי הלקוח מעוניין ומאשר את המשך ביצוע העסקה. בנוסף, על מנת לאזן בין הצורך לטפל בחשש מניגודי עניינים העלולים להתעורר בתהליך זה ולעודד את תחום מתן שירותי ביצוע עסקאות לבין הרצון לאפשר ללקוח שימוש נוח ויעיל בטכנולוגיה המאפשרת הפניית לקוח לביצוע עסקה באופן נוח, נקבע בהוראה כי נותן שירות למסחר עצמאי המעוניין לאפשר ללקוח גישה יעילה לביצוע עסקה לצד מתן המלצת ההשקעה, נדרש לאפשר ללקוח גישה ליותר מנותן שירותי ביצוע עסקאות נוסף אחד. באופן זה, אם יש ללקוח חשבון אצל נותני שירות ביצוע עסקאות המוצגים על ידי נותן השירות למסחר עצמאי, יוכל הלקוח לבחור אם לבצע את העסקה שהוא המלצת ההשקעה באמצעות מי מהם או בדרך אחרת שאינה קשורה לשירות שהוא מקבל מנותן שירות ייעוץ למסחר עצמאי.

ההוראה מסדירה שירות ייחודי נוסף - מסחר חברתי (Copy trading/Mirror trading/Social trading). במסגרת שירות זה מעמיד נותן השירות פלטפורמה אינטרנטית המאפשרת לסוחר (להלן: "**העוקב**") לצפות בהרכב תיק ההשקעות של סוחר אחר (להלן: "**הנעקב**"), לקבל לגביו מידע כגון שיעור הרווח בתיק, לעקוב אחר המסחר המבוצע על-ידי הנעקב ולהעתיקו באופן "ידני" או אוטומטי ובאופן מלא או חלקי, לרבות את פעולותיו העתידיות של הנעקב. כל זאת בהתאם לסכום השקעה אשר הוקצה על-ידי העוקב לצורך כך. מתן האפשרות לעוקבים לצפות בנעקבים, על-ידי הפלטפורמה, מהווה ייעוץ השקעות כהגדרתו בחוק, וכאשר נלווה אליה גם ביצוע עסקאות על-ידי הפלטפורמה עבור העוקב באופן אוטומטי ("**עקיבה אוטומטית**"), מדובר בניהול תיקים כהגדרתו בחוק.

על פי ההוראה נדרש כי מתן אפשרות של עקיבה אוטומטית, יהיה במחיר זהה לעסקה הנעקבת וזאת על מנת להבטיח כי מדובר בעקיבה אמיתית. הדבר ניתן ליישום על ידי פיתוח טכנולוגי בפלטפורמה המהווה את הבסיס לפעילות המסחר החברתי, כמו כן ניתן לעמוד בדרישה על ידי שימוש בחשבון מפצל, שהינו מקובל בפעילותם של מנהלי תיקים.

בשנת 2023 תוקנו הוראות המסדירות את שירות המסחר החברתי. במסגרת התיקונים, בין היתר, הוסדרה האפשרות של בעל רישיון לפעול כנעקב בפלטפורמת מסחר חברתי, הוסדרה האפשרות לפרסם את הפלטפורמה, הוטלה חובה לגלות את מודל הרווח של הפלטפורמה, הורחבו האפשרויות לתגמול נעקבים תוך שמירה מפני פגיעה בעוקבים, ונקבע הסדר באשר למניעת ביצוע עסקאות בניגוד עניינים. כמו כן, במסגרת התיקון נקבע כי ניתן לקיים שיח מוגבל בין עוקבים לנעקבים, ובלבד כי השיח כאמור הוא ביוזמת העוקב, וכי הוא נוגע לתיק ההשקעות של הנעקב.

ההוראות בעניין שירות ייעוץ מסחר עצמאי ושירות מסחר חברתי המפורטות בפרקים ה' ו-ו' להוראה, תוקנו כאמור בשנת 2023. דברי הסבר מפורטים על אודות התיקונים ודיון בהערות הציבור שהתקבלו בעניינם, מפורסמים באתר הרשות - [קישור](#).

יצוין כי ההוראה עוסקת בחובות החלות על בעל רישיון לפי החוק כאשר חובות והסדרים שאינם נכללים בהוראה, החלים על פי דין אחר, כגון דיני איסור הלבנת הון ודיני הגנת הפרטיות יחולו על פי הדין הרלוונטי. לכן למשל, ביחס לחובות בעניין זיהוי הלקוח אין בהוראה הוראה הפונה למנהלי תיקים שכן חלות עליהם בעניין זה חובות מכוח דיני איסור הלבנת הון, בעוד שביחס ליועצים שאינם כפופים לדינים אלה הוראה כוללת התייחסות לחובות הזיהוי.

יובהר כי הוראה זו חלה בצד הוראות החוק וכן בצד הוראות אחרות שקבעה הרשות לפי החוק - ככל שהן לא מסדירות עניין כלשהו המוסדר בהוראה, באופן שונה. כך לדוגמה ההוראה לבעלי רישיון בקשר לבירור צרכיו והנחיותיו של הלקוח (נוסח חדש – 2021), תמשיך לחול, למעט למשל הדרישות בעניין התנהלות בעל הרישיון בתהליך בירור צרכי הלקוח ככל שלא נעשה בפגישה פנים אל פנים. עניין זה מוסדר בהוראה זו באופן המותאם למתן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי.

ההוראה

פרק א' – כללי

1. בהוראה זו:

“**הוראת בירור צרכי לקוח**” – ההוראה לבעלי רישיון בקשר לבירור צרכיו והנחיותיו של הלקוח (נוסח חדש – 2021)², או כל נוסח שיחליף אותה.

“**הוראת האנליזה**” – הוראה לבעלי רישיון בקשר לחובות גילוי בנוגע לעבודות אנליזה (נוסח חדש – 2013), או כל נוסח שיחליף אותה.

“**מסחר חברתי**” – מתן אפשרות לצפייה באמצעות פלטפורמה ממוחשבת בעסקאות המבוצעות על ידי אחר או בתוצאות ניהול תיק השקעותיו, תוך מתן מידע בקשר לאותה פעילות, כגון: תשואות תיקי ההשקעות המוצגים, דירוג תוצאות העסקאות ופילוח הרכבי תיקי ההשקעות או עקיבה אוטומטית.

² המפורסמת באתר הרשות בקישור [כאן](#)

"מתן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי" – מתן שירותים באופן מקוון, או שימוש באלגוריתם לצורך קבלת החלטות, ללא אינטראקציה עם גורם אנושי אלא כמפורט בהוראה בכל אחד מהשלבים הבאים :

1. בירור הצרכים והתקשרות בהסכם.
2. קביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון של הלקוח.
3. מתן השירותים השוטף.

וכן מסחר חברתי.

"נעקב" – מי שהעסקאות המבוצעות על ידו או תוצאות ניהול תיק השקעותיו בפלטפורמת מסחר חברתי ניתנות לצפייה או לעקיבה אוטומטית בפלטפורמה.

"סוחר עצמאי" – לקוח שבעל הרישיון בדק את התאמתו לשירות ייעוץ למסחר עצמאי בהתאם לסעיף 22 להוראה ונמצא מתאים לשירות זה".

"עוקב" – לקוח של פלטפורמת מסחר חברתי הצופה בעסקאות המבוצעות על ידי אדם אחר או בתוצאות ניהול תיק השקעותיו של אדם אחר בפלטפורמת מסחר חברתי או מבצע באמצעות הפלטפורמה מעקב אוטומטי אחר תיק כאמור ;

"עקיבה אוטומטית" – ביצוע אוטומטי של פעולות בחשבון הלקוח באופן העוקב אחר פעולות ההשקעה של נעקב ;

"שירות ייעוץ למסחר עצמאי" – מתן ייעוץ השקעות לסוחר עצמאי בדרך של שיגור המלצות השקעה שוטפות באמצעים מקוונים. שאינו כולל מעקב אחר פעילות ההשקעה השוטפת של הלקוח או נחזה להיות כזה.

"שירותים" – ייעוץ השקעות, שיווק השקעות או ניהול תיקי השקעות.

2. לצורך עמידה בחובות האמון והזהירות החלות על בעל רישיון הנותן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי ינקוט בעל הרישיון את האמצעים הבאים :

2.1 בעל הרישיון יבצע שימוש באמצעי טכנולוגי רק לאחר שרכש מיומנות והבנה ביחס אליו, ומצא כי ניתן לפעול בעזרתו באופן שלא יפגע בלקוחותיו או בחובותיו על פי החוק.

2.2 בעל הרישיון יערוך בקרות, אשר יבטיחו את נאותות השימוש באמצעי הטכנולוגי, לרבות איתור כשלים אפשריים בו ומניעתם.

2.3 בעל הרישיון ינקוט בכל האמצעים הנדרשים על פי דין לאבטחת המידע במערכות בהן נעשה השימוש ולהגנת הפרטיות של לקוחותיו לרבות מניעת חדירה לאמצעי הטכנולוגי, הוספה או גריעה של מסמכים שלא על ידי המורשה לכך, התערבות בפעילות האמצעי הטכנולוגי שלא על ידי המורשה ומניעת צפייה במסמכים הנוגעים למתן השירותים ללקוח.

3. בעל רישיון העושה שימוש באמצעי טכנולוגי למתן השירותים, יספק ללקוח, באופן ובהיקף זמן סבירים, בשעות שיקבעו מראש, שירות סיוע של גורם אנושי מקצועי שייתן ללקוח תמיכה טכנית על פי דרישת הלקוח, וכן שירות סיוע מקצועי של בעל רישיון הנדרש ללקוח, כדי להבטיח את מילוי חובות בעל הרישיון כלפיו על פי הדין, כגון מתן הסברים לפי בקשת לקוח.
4. מבלי לגרוע מחובותיו על פי החוק יישא בעל הרישיון באחריות כלפי הלקוח לנזק שנגרם ללקוח עקב השימוש באמצעי הטכנולוגי.
5. הכיסוי הביטוחי של בעל הרישיון, כפי שנדרש על פי החוק והתקנות לפיו, יכלול אחריות המבטח לשימוש בעל הרישיון באמצעי הטכנולוגי.
6. תאגיד מורשה הנותן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי, יאשר את האמצעי הטכנולוגי ואת השימוש בו על ידי דירקטוריון התאגיד וישמור את תיעוד האישור 7 שנים מן המועד האחרון בו ניתנו שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי.
7. תאגיד מורשה הנותן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי ימנה יחיד בעל רישיון ממונה על מתן השירותים כאמור, או כל חלק מהם (להלן: "בעל הרישיון הממונה").
8. בעל רישיון ישמור תיעוד של תהליך בו נעשה שימוש באמצעי טכנולוגי בדרך הניתנת לאחזור, למשך שבע שנים מהמועד בו נעשה שימוש בתהליך.
9. בוטל³.
10. טרם מתן השירות, יסביר בעל רישיון הנותן שירותים תוך שימוש באמצעי טכנולוגי ללקוח את מאפייניו הייחודיים של השירות באופן בהיר ויכלול התייחסות לכך בהסכם עמו. הגילוי לעניין סעיף 16א(א)(1) לחוק יכול אף הוא להינתן תוך שימוש באמצעי טכנולוגי.

פרק ב' - ההתקשרות בהסכם ובירור הצרכים

- בעל רישיון רשאי לערוך את תהליך בירור הצרכים והמטרות של הלקוח ואת ההסכם עמו תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים (להלן: "התהליך"), בכפוף לתנאים הבאים:
11. שאלון בירור הצרכים וההסכם עם הלקוח (להלן ביחד: "ההסכם"), יוצגו לו באופן המותאם לדרך התקשרות הנעשית תוך שימוש באמצעי טכנולוגי, בהתחשב בהעדרה של תקשורת בין אישית אנושית בתהליך, ובמטרה למזער חוסר בהירות ואי הבנות.
 12. ההסכם עם הלקוח יכלול הסבר בדבר מהות השירות ומאפייניו הייחודיים לעומת שירות שאינו ניתן תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים, לרבות סיכונים אפשריים הנובעים משימוש באמצעים טכנולוגיים במתן השירותים.
 13. נעשו חתימות הלקוח ובעל הרישיון על המסמכים הנדרשים במדיה אלקטרונית, יעשה הדבר באופן המפורט בחוזר לתאגידים המורשים ולבעלי רישיון בדבר אופן עריכת הסכם עם לקוח בשירות הניתן בדרך מסורתית⁴. במתן שירותי ייעוץ השקעות או שיווק השקעות, ינקוט בעל הרישיון באמצעים סבירים להבטיח זיהוי של הלקוח.

³ הסעיף מבוטל החל מתאריך 7 באוגוסט 2022.

14. ההליך יתבצע כך שלא ניתן יהיה להשלימו מבלי שהלקוח השיב לכל השאלות הנכללות בשאלון בירור הצרכים והמטרות של הלקוח ויכלול מנגנונים לאיתור וטיפול בתשובות סותרות. סירב הלקוח להשיב לשאלה הנכללת בשאלון כאמור או נכללו סתירות בתשובותיו, יושלם התהליך רק לאחר שהתקיימה שיחה בין הלקוח ובין בעל הרישיון, בה יסביר בעל הרישיון ללקוח את חשיבות מסירת המידע שהתבקש באופן מלא וינקוט מאמץ סביר לקבלו מהלקוח או יישב את הסתירות בין תשובות הלקוח לפי העניין.

פרק ג' - קביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון של הלקוח

בעל הרישיון רשאי לבצע את עיבוד הנתונים שהתקבלו מהלקוח בתהליך בירור הצרכים ולקבוע את רמת הסיכון של הלקוח ומדיניות ההשקעה שלו (להלן: "קביעת מדיניות השקעה") תוך שימוש באמצעי טכנולוגי, בכפוף לקיום התנאים הבאים:

15. בעל הרישיון הממונה יכיר ויבין את המתודולוגיה שבבסיס האלגוריתם באופן שיאפשר לו לקבל החלטה מושכלת בדבר השימוש בו.
16. בעל הרישיון יכיר ויבין את המתודולוגיה של האמצעי הטכנולוגי המשמש אותו לקביעת מדיניות ההשקעה באופן שיאפשר לו לתת תיאור והסברים ללקוח.
17. בעל הרישיון יכלול בתהליך קביעת מדיניות ההשקעה הסבר ללקוח על המתודולוגיה של האמצעי הטכנולוגי המשמש לקביעת מדיניות ההשקעה.
18. הביע הלקוח את רצונו במדיניות השקעה שונה מזו שנקבעה לו על ידי האמצעי הטכנולוגי, יושלם הליך קביעת מדיניות ההשקעה רק לאחר שהתקיימה שיחה בין הלקוח ובין בעל הרישיון, בה תבורר על ידי בעל הרישיון הסיבה לבחירתו של הלקוח ותוסבר לו משמעות בחירת מדיניות השקעה שונה מזו שנקבעה לו על ידי האמצעי הטכנולוגי.

פרק ד' - מתן השירותים ללקוח

בעל הרישיון יהא רשאי לעשות שימוש באלגוריתם במתן השירותים השוטף ללקוח, בכפוף לאמור להלן:

19. בעל הרישיון הממונה יכיר ויבין את המתודולוגיה שבבסיס האלגוריתם באופן שיאפשר לו לקבל החלטה מושכלת בדבר השימוש בו וכן לתת תיאור והסברים על פעולתו, ולבחון אם האלגוריתם פועל כמצופה.
20. בעל הרישיון יסביר ללקוח את המתודולוגיה של האמצעי הטכנולוגי באופן פשוט וברור, ככל הניתן.
21. תיק המנוהל בידי תאגיד מורשה הקשור לתאגיד בנקאי, באמצעות אלגוריתם, יכלול אך ורק יחידות של קרנות נאמנות, לרבות קרנות חוץ שניתן היתר הרשות להצעתן לציבור בישראל לפי חוק השקעות משותפות בנאמנות התשנ"ד-1994, תעודות סל, פיקדונות ומזומנים.

פרק ה': שירות ייעוץ למסחר עצמאי

במתן שירותים למסחר עצמאי ללקוחות בעל הרישיון יחולו גם ההוראות הבאות:

22. התאמת שירותים למסחר עצמאי ללקוח לפי הוראות סעיף 12 לחוק טרם מתן השירות ובמהלכו, תיעשה באופן המותאם למאפייני השירות ובהתאם להוראת בירור צרכי לקוח. בעל הרישיון יציג ללקוח באופן פשוט וברור את מהות השירות ומאפייניו ויעשה את מירב המאמצים על מנת לוודא שהלקוח הבין את מהות השירות והסיכונים הכרוכים בו ובפרט את היותו שירות שאינו כולל בחינה שוטפת אחר פעולות ההשקעה של הלקוח. בתוך כך, כי השירות במהותו מכוון לפעילות עצמאית במסחר ורשאי בעל הרישיון להתחשב במידת ההבנה הפיננסית של הלקוח, הכשרתו המקצועית, עיסוקיו בהווה ובעבר, ניסיונו בפעילות בשוק ההון וכיוצא בזה.

23. הסכם עם לקוח למתן שירות למסחר עצמאי יכלול גם נושאים אלה:

23.1 הודעת בעל הרישיון לגבי מהות השירות ומאפייניו.

23.2 הודעת בעל הרישיון לגבי אופי ההמלצות הניתנות במסגרת שירות למסחר עצמאי לרבות: תדירות ההמלצות, האם הן מוגבלות בזמן או במחיר, האם בעל הרישיון עוקב אחר כדאיות ההחזקה בנכס הפיננסי או בנייר הערך לגביו ניתן השירות לאחר מועד מתן ההמלצה, ואם ההמלצות מבוססות על ניתוח טכני או על שיטה אחרת – עובדה זו.

23.3 גילוי נאות לעניין האופן שבאמצעותו תתבצע ההתאמה של השירות ללקוח.

24. תהליך עדכון הצרכים של הלקוח ייעשה בהתאם למאפייני השירות ולקבוע בהוראת בירור צרכים וכן לפי נוהל ייעודי שיקבע בעל הרישיון לגבי מתן שירות זה.

25. בעל רישיון המעניק שירותים למסחר עצמאי, יציג באופן שיהיה נגיש רק ללקוח ובכל עת את כל המלצות העבר שניתנו לו במסגרת השירות. המידע יוצג באופן שמאפשר בחינה בדיעבד של תוצאות ההמלצה בצורה הוגנת ולא מטעה

אין בכך כדי למנוע הצגת תשואות עבר של נכס פיננסי או נייר ערך שלגביו ניתנת ההמלצה, במסגרת ההמלצה הנשלחת ללקוחות בעל הרישיון וכמו כן אין בכך כדי למנוע שליחת תוצאות המלצות ללקוח באופן שוטף על ידי בעל הרישיון.

26. בפרסום שירותים למסחר עצמאי לא יהיה פרט העלול להטעות משקיע סביר, לרבות בכל הנוגע למאפייני השירות ותוחלת הרווח ממנו. לעניין זה, "פרסום" – בין במישרין בין בעקיפין, ובכל דרך, ובכלל זה באמצעות רשת האינטרנט.

27. (א) בעל רישיון לא ייתן שירותים למסחר עצמאי לגבי נייר ערך או נכס פיננסי אם במתן השירות הוא יהיה בניגוד עניינים בינו לבין הלקוח, לרבות ניגוד עניינים הנובע מזיקה כהגדרתה בחוק, שיש לו לנכס הפיננסי.

(ב) על אף האמור לעיל, תאגיד בנקאי רשאי ליתן שירות ייעוץ למסחר עצמאי לגבי נייר ערך שיש לו לגביו ניגודי עניינים, בכפוף לכך שהתאגיד הבנקאי יישם מנגנונים פיזיים וטכנולוגיים לפי הצורך, שימנעו זליגה של הנתונים המייצרים ניגודי עניינים לתאגיד הבנקאי, בעת מתן שירות זה. ואולם, תאגיד בנקאי לא יהיה רשאי ליתן שירות ייעוץ למסחר עצמאי על ניירות ערך שהוציא הבנק.

28. (א) מתן המלצות ההשקעה במהלך שירותים למסחר עצמאי יעשה באופן מקוון בלבד וללא אינטראקציה עם גורם מטעם בעל הרישיון. אין בכך כדי לאסור על קיום אינטראקציה שמקיים בעל רישיון עם לקוח המקבל שירותים למסחר עצמאי בעניין גיוס ושימור לקוח, בירור ועדכון צרכי לקוח, תמיכה טכנית בנוגע לשירות, הבהרה טכנית לגבי המלצה וכן מתן סקירות שוק כלכליות וניתוחי שוק, ובלבד שבכל תקשורת כאמור יבטיח בעל הרישיון מצג ללקוח התואם את מאפייני השירות וימנע במסגרתן מלתת המלצות השקעה. כל אינטראקציה המתקיימת בין בעל הרישיון לבין הלקוח טרם מתן שירותים למסחר עצמאי ובמהלכם תהיה ניתנת לאחזור בכל עת במהלך שבע שנים מעת שהתקיימה, בהתאם לאמצעי בו נעשה שימוש.

(ב) בנוסף לאמור לעיל, בעל רישיון המספק שירותים למסחר עצמאי ללקוח הקשור איתו גם בהסכם למתן שירותי ייעוץ או שיווק השקעות בשיטה המסורתית, נדרש לייצר אבחנה אפקטיבית בין סוגי השירותים ולהציג ללקוח מצג ברור ביחס לסוג השירות שניתן לו בכל עת. בעל הרישיון יבחן באופן סביר שהלקוח מבין כי מדובר בשירותים נפרדים בעלי מאפיינים שונים ושהלקוח יודע איזה שירות הוא מקבל בכל עת שניתן לו.

29. תוכן ההמלצה, ניסוחה ותצורתה יבטיחו מצג שאינו מטעה אשר תואם את מאפייני השירות.

30. בעל רישיון רשאי לאפשר ללקוח אגב שיגור ההמלצה אפשרות גישה לביצוע עסקה בנייר ערך או בנכס פיננסי נשוא ההמלצה, בכפוף להפעלת מנגנוני אבטחה למניעת טעויות בעת קבלת החלטת הלקוח לביצוע העסקה, אשר יבטיחו ככל שניתן כי הלקוח מעוניין ומאשר את המשך ביצוע העסקה. בעל רישיון המאפשר ללקוח גישה לביצוע עסקה כאמור, יאפשר ללקוח את ביצוע העסקה באמצעות יותר מנותן שירות אחד של ביצוע עסקאות.

31. בעל רישיון הנותן שירות ייעוץ למסחר עצמאי רשאי לכלול במתן ההמלצה הפניה לעבודת אנליזה המוסדרת בהוראת האנליזה בכפוף לכך שיבטיח עמידת עבודת האנליזה בכלל החובות החלות מכוח הוראת האנליזה ומכוח הוראה זו לרבות העדר קיומם של ניגודי עניינים של בעל הרישיון לנכס לגביו נערכה עבודת האנליזה.

פרק ו': מסחר חברתי

במתן שירותים של מסחר חברתי יחולו פרקים א' עד ד' להוראה ובנוסף ההוראות הבאות :

32. בעל רישיון הנותן שירותי מסחר חברתי (בפרק זה "**בעל הפלטפורמה**") יבטיח אמיתות המצגים המוצגים בפלטפורמת המסחר החברתי, לרבות היות הפעולות הנצפות פעולות אמיתיות.

33. בעל הפלטפורמה יאפשר לנעקב שאינו בעל רישיון לפעול בחשבון אחד בלבד, אשר יזוהה באמצעות שמו של הנעקב או כינויו ; אם הנעקב הוא בעל רישיון – פעילותו תתאפשר רק אם הוא בעל רישיון מתאים לרישיון שמחזיקה הפלטפורמה. פרסום מתן שירותים של מסחר חברתי אפשרי רק על ידי בעל הפלטפורמה הנותן את שירותי המסחר החברתי ; בפרסום כאמור לא יהיה פרט העלול להטעות משקיע סביר לרבות בכל הנוגע למאפייני השירות ותוחלת הרווח ממנו.

- לעניין זה, "פרסום" – בין במישרין בין בעקיפין, ובכל דרך, ובכלל זה באמצעות רשת האינטרנט.
34. פרסום תשואת תיקי הנעקבים יהיה בפלטפורמת המסחר החברתי בלבד ובכפוף לקיום התנאים הבאים:
- 34.1 הצגת תשואת תיקי הנעקבים בפלטפורמת המסחר החברתי תיעשה תוך הקפדה על מצגים מדויקים ולא מטעים, ויחולו לגביה בין היתר הדרישות הבאות:
- 34.2 תשואת הנעקבים המוצגת בפלטפורמת המסחר תחושב בדרך המאפשרת השוואה בין נעקבים שונים בפלטפורמה.
- 34.3 בחישוב התשואה יילקחו בחשבון העמלות בהן נושא הנעקב.
- 34.4 תינתן ללקוח הצופה בפעילות הנעקבים אפשרות להזין למערכת את שיעור העמלות בהן הוא נושא ותשואת הנעקב תוצג לו בהתחשב בשיעור עמלות זה.
35. בעל הפלטפורמה יגדיר בפלטפורמת המסחר החברתי אירועים בפעילות של נעקב, שיביאו להפסקת האפשרות לעקוב אחריו.
36. בעל הפלטפורמה יגלה ללקוחות באופן פשוט וברור את פרטי התגמול שהוא מקבל בעקבות פעילותו במסחר החברתי, ולא יציג את השירות כשירות ללא עמלות אם מתקבל תגמול כאמור; לעניין זה: "תגמול" – לרבות רווחים הנובעים מביצוע פעולות מסחר על ידי הלקוחות; בעסקאות הנעשות במסגרת של עקיבה אוטומטית לא יגבה בעל הפלטפורמה עמלות מינימום.
37. בעל הפלטפורמה יבהיר ללקוחות את מגבלות השירות, ובכלל זה כי פעילות הנעקבים בהשקעות אינה מסתכמת בהכרח בפעילותם במסגרת תיק ההשקעות המוצג מטעמם בפלטפורמה ולפיכך אסטרטגיית ההשקעה המוצגת בתיק האמור אינה מתאימה תמיד לניהול של תיק השקעות בודד.
38. תגמול נעקב בידי בעל הפלטפורמה, ככל שקיים, ייעשה לפי מפתח שיקבע על ידי בעל הפלטפורמה באופן שיצמצם ניגוד עניינים עם הלקוח, וימנע קיומו של תמריץ העלול לגרום לפגיעה בלקוחות. כך, תגמול מותר יהיה תגמול המבוסס על מספר העוקבים או מידת מומחיותו וניסיונו של הנעקב. מנגד, תגמול המבוסס על מספר העסקאות שביצעו העוקבים או על תשואת התיק ייחשב לתגמול הפוגע בלקוחות.
39. בעל הפלטפורמה יאפשר לעוקב לעקוב רק אחרי נעקב שאופי פעילותו תואם את דרגת הסיכון שנקבעה ללקוח העוקב בהליך בירור הצרכים שנערך לו.
40. בעל הפלטפורמה יאפשר עקיבה אוטומטית רק אם יוכל להבטיח שהעסקה העוקבת נעשית במחיר זהה לעסקה הנעקבת⁵.
41. מבלי לגרוע מאחריותו הכללית של בעל הפלטפורמה, הוא יפעל להבטיח פעילות תקינה והוגנת בפלטפורמה בין היתר באמצעות התקשרות עם הנעקבים בהסכם שיכלול תנאים להבטחת עניינם של העוקבים, וינקוט אמצעים לניטור כי תנאים אלה מקוימים בפועל.
42. ההסכם בין בעל הפלטפורמה לבין נעקב יכלול תניה לפיה לא יבצע הנעקב עסקה היוצרת ניגוד עניינים בינו לבין המשתמשים בפלטפורמה. על בעל הפלטפורמה לפעול לביצוע בקרה

⁵ למענה סגל הרשות לפנייה מקדמית בנושא, ראו [קישור](#).

ואכיפת התניה כאמור ; בעל הפלטפורמה יכלול בפלטפורמה הודעה למשתמשים לפיה אם יתגלה כי נעקב ביצע עסקה בניגוד עניינים, תופסק לאלתר פעילותו בפלטפורמה והודעה מתאימה תימסר לעוקבים אחריו.

43. ההסכם בין בעל הפלטפורמה לבין נעקב יכלול תניה לפיה שיח בין הנעקב ועוקבים יוגבל רק למתן מידע במענה לפניה יזומה של עוקב לנעקב על הנכסים הנכללים בתיק הנעקב והנעקב לא ייצור מצג לפיו השירות הוא שירות המתחשב בנתוניו האישיים של לקוחות הפלטפורמה. על בעל הפלטפורמה לפעול לניטור שוטף ובקרה כי השיח בין עוקבים ונעקבים עומד בתנאי זה.

44. היה נעקב בפלטפורמת המסחר החברתי בעל רישיון, ייתן על כך בעל הפלטפורמה גילוי מתאים לרבות סוג הרישיון בו מחזיק הנעקב.

פרק ז': תחילה

45. תחילתו של התיקון להוראה זו למעט סעיף 30 להוראה, ממועד פרסום הודעה ברשומות בדבר פרסום התיקון להוראה באתר הרשות. מועד תחילתו של סעיף 30 להוראה זו יהיה 24 חודשים ממועד תחילת התיקון להוראה כאמור.
מועד התחילה של תיקון זה על בעל רישיון שנתן שירותי איתותים בהתאם לקבוע בהוראה טרם תיקון זה, בחלוף שישה חודשים ממועד תחילת התיקון כאמור.

מועד תחילת ההוראה : 23.8.2016

מועד תחילת התיקון ופרסומו ברשומות : 21.8.2023

מועד פרסום התיקון להוראה באתר הרשות : 22.8.2023